

Відгук опонента
доктора економічних наук, професора
Газуди Лесі Михайлівни
на дисертацію
Бабича Романа Михайловича на тему:
**«Публічне управління інноваційним розвитком регіону
в умовах цифровізації»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дослідження

Проблематика формування інноваційної моделі регіонального розвитку та розробка і впровадження відповідних управлінських механізмів на даний час є важливим і актуальним питанням. Прагнення України перейти до нового етапу суспільно-економічного розвитку і пов'язані із ним процеси євроінтеграції реалізуються в умовах загроз національній безпеці та одночасного зростання самостійності регіонів, утвердження їх як відносно самостійних інституціональних одиниць, що в рамках політики децентралізації мають свої повноваження та обов'язки. Інноваційний потенціал регіонів виступає базовою характеристикою їх інноваційної діяльності, тоді як забезпечення інноваційного розвитку регіонів – одне з основних завдань системи органів державної влади та місцевого самоврядування. Для забезпечення безперервного інноваційного розвитку економіки регіонів України необхідним є взаємодія науки і виробництва, розширене та ефективне застосування конкурентоспроможних науково-технічних досягнень, що зумовлюється впровадженням нових управлінських механізмів. Крім цього, виникає необхідність об'єднання зусиль державних і владних структур, установ науки, освіти й інноваційного бізнесу. Їх взаємодія у напрямі розширеного відтворення територій і розвитку провідних галузей економіки сприятиме створенню привабливого інвестиційного середовища. Використання у процесі публічного управління цифрових рішень і технологій забезпечує гнучкість, прозорість та швидкість реакції, які потрібні для забезпечення сталого функціонування в інноваційному середовищі в умовах військових загроз, економіко-соціальних та економічних криз. Таким чином,

актуальність обраної тематики визначається об'єктивною потребою в теоретичному осмисленні та практичному вдосконаленні існуючих підходів, управлінських механізмів та інструментів публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації, що є критично важливим для забезпечення економічної стійкості, соціальної стабільності та сталого розвитку економіки.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», а саме: «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (номер державної реєстрації 0120U105292), «Розробка науково-прикладних засад реалізації державної політики розвитку підприємництва в умовах децентралізації влади (номер державної реєстрації 0120U101816).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ознайомлення з текстом дисертації дає підстави констатувати актуальність досліджуваної проблематики, наявність чітко визначених завдань, а також елементів наукової новизни, що свідчить про високий рівень виконаного дослідження. Поставлену в роботі мету дослідження досягнуто, вона повною мірою відповідає обраній темі. Дисертаційна робота характеризується високим рівнем структурованості, логічністю викладу матеріалу, глибиною опрацювання теоретичних і прикладних аспектів досліджуваної проблематики, а також належним рівнем обґрунтованості сформульованих висновків і рекомендацій. Високий рівень обґрунтованості та достовірності отриманих результатів підтверджується використанням широкої джерельної бази, що включає як теоретико-аналітичні наукові праці, так і нормативно-правові акти, дані офіційної статистики, міжнародні індекси. Обґрунтованість наукових

результатів забезпечується використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження.

Структура та зміст дисертаційної роботи. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, відповідають вимогам до досліджень у галузі знань «Публічне управління та адміністрування». Дисертація містить усі необхідні структурні компоненти.

У першому розділі дисертаційної роботи здійснено глибокий аналіз теоретико-методологічних засад публічного управління інноваційним розвитком на регіональному рівні в умовах цифровізації, уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження. Автором розкрито сутність поняття «інформаційно-інноваційна система регіону», визначено сутнісні характеристики системи публічного управління інноваційним розвитком в умовах активізації процесів цифровізації та інформатизації.

Заслужовують на увагу сформовані концептуальні засади публічного управління інноваційним розвитком регіону в контексті підтримки інноваційного підприємництва в умовах цифровізації. Автором також досліджено прикладні аспекти публічного управління та державної підтримки інноваційного розвитку регіону в окремих країнах та визначено перспективи впровадження світового досвіду в Україні.

В другому розділі роботи приділено увагу аналізу системи публічного управління інноваційним розвитком регіону та механізмів публічного управління, зокрема організаційному, правовому, інформаційному, мотиваційному та економічному. Автором запропоновано використання системно-функціонального підходу як методології дослідження механізми публічного управління в контексті взаємодії державно-управлінських елементів, а саме інститутів публічного управління та суб'єктів регіональної інформаційно-інноваційної системи, формування комунікаційних зв'язків на основі ціннісно-правових регуляторів. Також автором проведено аналіз інноваційно-інвестиційної активності регіонів в умовах цифровізації, що дозволив

обґрунтувати подальші напрями розвитку на основі сучасних управлінських інструментів та цифрових технологій.

У третьому розділі дисертаційної роботи автором зосереджено увагу на удосконаленні теоретико-прикладних положень стратегічного публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації, а саме розглянуто сутність стратегічного публічного управління інноваційним розвитком регіону, виокремлено його характерні риси та сформовано комплекс принципів реалізації стратегічних заходів. Також слід відзначити запропоновані заходи створення інноваційно-орієнтованих кластерів на основі системи регіональних стимуляторів. Поєднання системного та інституційного підходів дало змогу розробити пропозиції щодо впровадження комплексного механізму публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації. Заслужують на увагу рекомендації щодо використання цифрових технологічних платформ як базису взаємодії бізнесу та владних структур.

Виклад матеріалу є послідовним, логічно структурованим, що дозволяє прослідкувати взаємозв'язок між теоретичними положеннями, результатами аналізу та запропонованими практичними рекомендаціями.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Детальний аналіз наукових результатів дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що дослідження містить низку теоретичних і науково-методологічних положень, які розвивають науку публічного управління у частині поглиблення знань про вплив механізмів та інструментів публічного управління на стан інноваційного розвитку в умовах поглиблення процесів цифровізації. Отримані автором результати характеризуються науковою обґрунтованістю, внутрішньою узгодженістю та практичною спрямованістю, що підтверджує їх значущість для розвитку науки публічного управління та можливість використання у практичній діяльності органів влади.

До найбільш вагомих результатів, що містять елементи наукової новизни, доцільно віднести:

- запропоновані автором науково-концептуальні підходи до розробки комплексного механізму публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації;

- удосконалені науково-методологічні засади впровадження стратегічного публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації на основі багаторівневого підходу;

- запропоновані теоретико-прикладні засади публічного управління інноваційним розвитком регіону в контексті цифровізації на основі формування стратегічних напрямків розвитку інноваційного підприємництва, врахування регіональної специфіки, інноваційного потенціалу та цифрової спроможності органів публічної влади;

- розроблені науково-прикладні положення реалізації механізмів публічного управління в напрямку сприяння розвитку інноваційного підприємництва та формування інноваційно-орієнтованих кластерів з орієнтацією на впровадження інструменту публічно-приватного партнерства;

- подальший розвиток теоретико-методологічних аспектів функціонування регіональної інноваційної системи в умовах інформаційно-комунікаційних процесів та цифрових трансформацій публічного управління інноваційним розвитком регіону.

Основні положення дисертаційної роботи відображені в наукових публікаціях автора, які відповідають встановленим вимогам щодо кількості та якості наукових праць для здобуття ступеня доктора філософії, а їх зміст повною мірою відображає результати проведеного дослідження.

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення дисертаційної роботи полягає в тому, що сформульовані теоретичні, методологічні та науково-практичні положення можуть бути використані у процесі вироблення та ухвалення публічно-управлінських рішень, спрямованих на розвиток механізмів публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах сучасних цифрових викликів.

Так, положення та рекомендації, викладені в дисертаційній роботі, впроваджені в практичну діяльність органів публічної влади, що підтверджується відповідними довідками, зокрема:

- Управлінням цифрової трансформації, інформаційних технологій, розвитку електронних та адміністративних послуг Чернігівської обласної державної адміністрації при розробці пріоритетних напрямків та функціонального забезпечення діяльності Офісу цифрових компетенцій на базі Агенції регіонального розвитку (довідка № 01-25/195 від 04.03.2026 р.);

- Іванівською сільською радою у формі інституційно-організаційної підтримки територіальних громад Чернігівщини, а саме пропозицій до складання Комплексного плану просторового розвитку території Іванівської сільської територіальної громади в частині використання мотиваційних інструментів підтримки розвитку суб'єктів господарювання (довідка № 281 від 04.03.2026 р.).

Також окремі результати впроваджено в освітній процес кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка» під час викладання навчальних дисциплін «Основи муніципального менеджменту», «Інституціональні засади публічного управління та адміністрування» (довідка №202/08-529 від 27.03.2026 р.).

Отже, результати дисертаційної роботи мають прикладний характер і сприяють підвищенню ефективності публічного управління.

Повнота викладу наукових результатів дисертації

в опублікованих працях

За темою дослідження опубліковано 9 наукових праць, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття, що включена до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 5 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Таким чином, публікаційна активність здобувача відповідає встановленим вимогам до апробації та оприлюднення результатів дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а основний зміст дисертації належним чином висвітлено у наукових публікаціях.

Автором дотримано вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502), щодо кількості публікацій, відповідності опублікованим результатам тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу всіх представлених матеріалів не виявлено фактів, що могли б свідчити про порушення принципів академічної доброчесності. Всі основні положення роботи базуються на достовірних даних, сучасних теоретичних підходах і практичних дослідженнях. Запозичення ідей та результатів інших авторів здійснено з дотриманням вимог чинного законодавства України у сфері авторського права та внутрішніх нормативних документів закладу вищої освіти щодо забезпечення академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу в цілому, слід відзначити окремі положення, які мають дискусійний характер і можуть бути предметом подальшого наукового обговорення:

1. Дисертант розглядає інформаційно-цифрове забезпечення як базис формування системи публічного управління інноваційним розвитком, проте доцільно було б приділити більше уваги теоретичним аспектам цифровізації і інформатизації управлінських процесів, зокрема більш детальному дослідженню сутності понять «інформатизація» та «цифровізація» (с. 39-40).

2. Автор ґрунтовно досліджує систему інформаційного забезпечення публічного управління інноваційним розвитком регіону, враховуючи сучасні тенденції, проте деталізації потребують прикладні аспекти використання цифрових технологій та цифровізації публічного управління в контексті регіонального розвитку (с. 49-50, рис. 1.6).

3. У п.2.3 дисертаційної роботи автором розглянуто теоретико-прикладні аспекти мотиваційної складової публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації (с. 134-135). Водночас, на нашу думку, зазначені пропозиції потребують подальшої формалізації. Зокрема, недостатньо розкрито питання ресурсного забезпечення та інституційної відповідальності за реалізацію зазначених мотиваційних напрямів. Також, зважаючи на умови військового часу, доцільно було б врахувати ризикову компоненту в системі мотиваційного механізму публічного управління і дієві інструменти адаптації до можливих загроз.

4. При розгляді економічної складової публічного управління інноваційним розвитком (с. 126-130) автором недостатньо враховано регіональний аспект, зокрема щодо обсягів фінансування досліджень, проєктів і програм, випуску нових видів продукції, надання кредитної допомоги та бюджетної підтримки.

5. Автором запропоновано використання публічно-приватного партнерства в якості інструменту активізації інноваційного розвитку регіону, проте уточнень потребують прикладні аспекти імплементації, зокрема в частині розподілу дій та функцій між центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, аспекти фінансування та управління ризиками (с. 169, рис. 3.11).

Разом з тим, наведені зауваження мають рекомендаційний характер, не знижують достатньо високий рівень дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну оцінку. Відмічені дискусійні положення можуть знайти відображення у подальших дослідженнях автора.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Баби́ча Рома́на Миха́йловича на тему «Публічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному теоретичному, методичному та прикладному рівнях. Отримані теоретичні та практичні результати є вагомим внеском в розвиток сучасної науки публічного

управління та адміністрування. Досліджувана тематика за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх теоретичним і практичним значенням, ступенем обґрунтованості наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендаціях, повнотою викладу матеріалу в наукових статтях та апробації на наукових конференціях повною мірою відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертаційна робота за змістом, структурою, обсягом та оформленням відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями від 19 травня 2023 р. № 502) та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502). Зазначене дозволяє зробити висновок, що Бабич Роман Михайлович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки,
підприємництва та торгівлі
Державного вищого
навчального закладу
«Ужгородський національний університет»

Леся ГАЗУДА

